

Golaha Hantidhoorga Xuquuqda Aadanaha ee Itoobiya
(EHRCO)

Warbixinta Guud ee Doorashadii 7-aad ee Qaranka

Nahaase 2018 A.L.H.,
Addis Ababa, Itoobiya

Xafiiska Guud: Addis Ababa

- **Astaamaha/Xarunta:** Agagaarka Garoonka Ciyaaraha ee A.A, Dhinaca Makhaayadda Lalibela, Dhismaha Sahle Selassie Zofka 8-aad, Xafiiska Koorno 19
- **E-mail:** info@ehrc.org
- **Web-site:** www.ehrc.org
- **Facebook:** <https://www.facebook.com/ehrc1/>
- **Twitter:** <https://www.twitter.com/ehrcioethio>
- **Telegram:** <https://t.me/ehrc>
- **Sanduuqa Boostada Koorno:** 2432
- **Addis Ababa, Itoobiya**

Qeybta Dabagalka iyo Baaritaanka Xuquuqda Aadanaha: Addis Ababa

- **Tel:** (+251) 011 558-2387
- **E-mail:** info@ehrc.org

Xafiisyada Gobollada / Laamaha

- **Gobolka Koonfurta Itoobiya:**
 - **Hawassa:** Tel (+251) 046 220-4500, S.B.K 360
 - **Arba Minch:** Tel (+251) 046 181-8344
- **Gobolka Woqooyiga Itoobiya:**
 - **Bahir Dar:** Tel (+251) 058 220-0240, S.B.K 1115
- **Gobolka Bariga Itoobiya:**
 - **Harar:** Tel (+251) 025 411-6845, S.B.K 2596
- **Gobolka Bartamaha Itoobiya:**
 - **Addis Ababa:** Tel (+251) 011 551-7704, S.B.K

• Mahadnaq -----	4
1. Dulmar Kooban-----	5
2. Golaha Hantidhoorga Xuquuqda Aadanaha ee Itoobiya (EHRCO)-----	6
3. Hordhac -----	7
4. Hawllaha Doorashada ee EHRCO-----	9
5. Ujeeddada Weyn ee Korjoogtaynta Doorashada -----	11
6. Xudduudda Hawsha Doorashada -----	11
7. Astaanta Tixraaca Korjoogtaynta Doorashada -----	11
8. Caqabadaha Hore Yimid iyo Xaddidaadda Geeddi-socodka-----	12
9. Qodobbada Sharci ee Doorashada ee La Xiriira-----	13
10. Kormerka Doorashada ka hor -----	14
10.1. Diiwaangelinta Codbixiyayaasha -----	14
10.2. Xulashada Korjoogtada Doorashada -----	15
10.3. Waxbarashada Doorashada -----	16
10.4. Diiwaangelinta Murashaxiinta -----	19
10.5. Diyaarinta Xisbiyada Siyaasadda iyo Ololaha Doorashada -----	20
10.6. Bodhinga Warbaahinta -----	21
10.7. Kaqaybgalka Dumarka, Dhallinyarada iyo Dadka Naadaanka ah -----	22
11. Korjoogtaynta Maalinta Doorashada -----	23
11.1. Furitaanka Goobaha Doorashada-----	23
11.2. Sirta Codbixinta ee ku Saabsan -----	23
11.3. Joogitaanka Wakiillada Xisbiyada iyo Korjoogtada -----	24
11.4. Amniga iyo Suluxa -----	24
11.5. Natiiyooyinka Maalinta Doorashad -----	25
11.6. Xiritaanka Goobaha Doorashada iyo Tinta Codbixinta -----	26
12. Maamulka Natiijada -----	27
13. Qiimaynta Xuquuqda Aadanaha -----	27
14. Natiiyooyinka Waaweyn -----	28
14.1. Sida Toosan ee Loo Arkay -----	28
14.2. Caqabadaha / Dhibatooyinka Hore Yimid -----	29
▪ Diiwaangelinta Dijitaalka ah..	
15. Taloooyinka -----	31

Mahadnaq

EHRCO waxay ka dhibtootay gabaabsi miisaaniyadeed si ay u framato hawllaha la xiriira doorashada; iyadoo taasi jirto, markii ay ka dhimayd muddo gaaban doorashada waxay dhaqaale ka heshay Barnaamijka Horumarinta ee Qarrada Midoobay (UNDP) iyo Xandhada Yurub ee Taageerada Doorashooyinka (ECES), kuwaas oo

1. Dulmar Kooban

Golaha Hantidhoorga Xuquuqda Aadanaha ee Itoobiya (EHRCO) 34-kii sano ee la soo dhaafay wuxuu ka qaybgalay siinta waxbarashada codbixiyeyaasha iyo korjoogtaynta doorashooyinka guud, kuwa deegaanka, kuwa buuxinta, kuwa dib-u-doorashada iyo aftiyaha. EHRCO wuxuu ujeeddadiisu tahay inuu baaro in doorashadii 7-aad ee qaranka ay ahayd mid caddaalad ah, xor ah oo madax-bannaan, iyadoo la raacayo natiijooyinka kormeerka si loo tilmaamo aukumaada ka muuqday doorashadii dalka oo dhan ka dhacday, loona soo bandhigo talooyin dib-u-habayn loogu samaynayo doorashooyinka dambe.

Haddaba, EHRCO wuxuu qabtay hawllaha doorashada ka hor, maalinta doorashada iyo doorashada ka dib, iyadoo la raacayo ruqsadda korjoogtaynta ee uu ka helay Guddiga Doorashada ee Doorashadii 7-aad ee Qaranka. Wuxuu tababar siiyay 192 tababare oo siiyay waxbarashada doorashada wax ka badan 22,694 oo qof si ay muwaadiniintu ugu dhiirraadaan doorashada, una samaysadaan doorasho ku dhisan aqoon, isagoo sidoo kale si dadban (waraaqaha tixraaca) wacyigelinta doorashada ugu gaarsiiyay wax ka badan 303,880 muwaadin. Maalinta doorashada, wuxuu xulay oo tababaray 433 korjoogte oo la geeyay 6 deegaan (Harar, Sidama, Soomaali, Amhara, Oromia, iyo Koonfurta Itoobiya) iyo 2 maamul magalao (Addis Ababa iyo Dire Dawa) si ay u kormeeraan geeddi-socodka doorashada.

Diiwaangelinta codbixiyeyaasha ee deegaannada Oromia iyo Amhara qaarkood, iyo deegaanka Tigray ma ahan kuwo ka dhacay doorasho sababo la xiriira walaaca amniga. Tani waxay caqabad ku ahayd muwaadiniinta inay adeegsadaan xuquuqdooda ahayd dimuqraadiga. Kaqaybgalka dhallinyarada, dadka naadaanka ah iyo dumarka ee dhanka murashaxnimada, codbixinta iyo fulinta doorashada wuxuu ahaa mid dhiirrigelin leh; EHRCO wuxuu xaqijiyay in goobaha uu korjoogtada geeyay ay ka badan 50% ka mid ahayen dumar iyo dhallinyaro fulinayay doorashada. EHRCO wuxuu ogaaday in goobaha doorashada gehdiisa ay ku furmeen wakhtigii loogu talagalay, iyadoo sirta codbixinta ay ahayd mid la dhowro, balse saraakiisha doorashada ay galeen sanduuqyada codbixinta oo ay dadka u diideen inay si xor ah u doortaan. Sido kale, si loo dhowro xorriyadda iyo madax-bannaanida doorashada waxay ahayd inay wakiillada xisbiyada iyo korjoogtadu joogaan goobaha doorashada, balse EHRCO wuxuu arkay in goobo doorasho oo badan (gaar ahaan kuwa ka baxsan magaalooyinka) ayan ka joogin wakiillada xisbiyada iyo korjoogtadu.

Dhanka kale, Guddiga Doorashadu wuxuu dheereeyay saacadda xiritaanka goobaha doorashada, taas oo ahayd mid xorriyaddeedu mugdi ku jirto, maadaama guddigu uusan si caddaan ah u sheegin warqaddiisa in goobaha dhammaystay codbixinta ay bilaabi karaan tiritirka saacaddoodii caadiga ahayd. Wuxuu baaqyada dheereynta soo saaray marka ay dhammaatay saacaddii caadiga ahayd, taas oo ku qasbtay goobo badan inay joojiyaan tiritirkii ay bilaabeen. EHRCO wuxuu kale oo ogaaday in goobo badan oo doorasho ayan ka joogin guddiyada cabashooyinka, iyadoo diiwaangelinta dijitaalka ah ay ahayd geeddi-socod wanaagsan oo dhiirrigelin leh, balse maalinta doorashada ay dadkii ku diiwaangashanaa dijitaalka kaga hor yimaadeen caqabado waaweyn, iyadoo taasi keentay in codbixiyeyaal badani ay dib uga laabtaan doorashada iyagoo aan codayn.

Kormeerkan EHRCO, 833-dii goobood ee uu korjoogtada geeyay, 143 goobood lagama helin guddiga cabashooyinka, sidoo kalena 3 goobood oo doorasho ayay saraakiisha doorashadu u leexdeen dhanka xisbiga maamula.

EHRCO, isagoo ka xisboonaya kormeerkan doorashada ka hor, maalinta doorashada iyo ka dib, wuxuu ugu baaqayaa Guddiga Doorashada iyo daneeyayaasha ay u khusayso in doorashooyinka dambe lagu xaqiijiyo guddiyo cabasho oo riyaq leh, la horumariyo nidaamka diiwaangelinta dijitaalka ah iyadoo bulshada wacyigelino ku filan la siinayo, la soo celiyo amniga iyo suluxa deegaannada la kulmay dhibatooyinka si loo dhowro xuquuqda codbixinta muwaadiniinta, iyo in xulashada saraakiisha doorashada loo sameeyo si madax-bannaan oo hufan.

2. Golaha Hantidhoorga Xuquuqda Aadanaha ee Itoobiya (EHRCO)

Golaha Hantidhoorga Xuquuqda Aadanaha ee Itoobiya (EHRCO) waa hay'ad waddani ah oo la dhiibay sannadkii 1984 A.L.H. (1991/92). Waxay si sharci ah dib ugu diiwaangashan tahay Hay'adda Ururrada Bulshada Rayidka ah ee hoos timaada Bayaanka Ururrada Bulshada Rayidka ah ee tirsigiisu yahay 1113/2011, iyadoo leh lambarka diiwaangelinta 1146 laga starting 02/11/2011 A.L.H., waxayna tahay hay'ad aan dawli ahayn oo u taagan u doodaanta xuquuqda aadanaha.

EHRCO waa hay'ad aan faa'iido doon ahayn, xor ah oo madax-bannaan, oo aan u leexan xisbi siyaasadeed, hay'ad diimadeed, koox qowmiyadeed, ama stramma

bulsho. Ujeeddadeeda usbaabaha ah waa in laga qaybqaato horumarinta nidaamka dimuqraadiga, sidkii sarreeynta sharciga, iyo dhowrista xuquuqda aadanaha ee Itoobiya.

EHRCO iyadoo haysa ujeeddooyinkan, waxay 34-kii sano ee la soo dhaafay fulisay hawlo qaran iyo adeeg bulsho oo loogu talagalay in Itoobiya lagu dhowro xuquuqda aadanaha, lagu sugo sarreeynta sharciga iyo nidaamka sharciga ah, lagana qaybqaato dhismaha nidaam dimuqraadi ah. EHRCO waxay si gaar ah uga dhex muuqatay kormeerka, baaritaanka, dokumeentiyeenta, iyo usoo bandhigida xaaladaha xuquuqda aadanaha ee bulshada, iyadoo soo saartay 40 warbixinood oo joogto ah, 157 warbixinood oo special ah, iyo warbixino badan oo warbaahinta loogu talagalay. EHRCO xitaa xilliyadii adkaa ee la soo dhaafay iyo maantadan la joogo, waxay iyadoo raacayda xaddideeda iyo awooddeeda si daacad ah u fulisaa doorkeeda ku aaddan dhowrista xuquuqda aadanaha, sarreeynta sharciga, iyo dhismaha nidaam dimuqraadi ah oo ka hanoqaada Itoobiya.

Hawllaheedii ugu horreeyay waxaa ka mid ah, si loo dhiso mabaadi'da nidaamka dimuqraadiga ah oo ku fadhiya bunyadii adkayd, kaqaybgalka firfircoon ee geeddi-socodyada doorashooyinka guud, kuwa deegaanka, kuwa dib-u-doorashada iyo aftiyaha ee ka dhacay Itoobiya, iyadoo bixisay waxbarashada codbixiyeyaasha, kormeerka doorashada, iyo kormeerka xaaladaha xuquuqda aadanaha. Geeddi-socodkeedan ilaa maanta, waxay ka qaybqaadatay oo ay weli ka qaybqaadanaysaa doorashooyinka kala duwan ee ka dhacay dalkeenna Itoobiya.

3. Hordhac

Doorashadu waa astaanta ugu weyn ee nidaam dimuqraadi ah. Doorasho adag waxay dhabawdaa marka ay jiraan ka badan halka xisbi ama murashax ee u tartamaya si cawada ah, iyadoo codaynahayaasha siineysa fursad ay ku go'aamiyaan beddelka ay doonayaan.

Nidaamka dimuqraadiga ah, awoodda dawladdu waxay ka timaadaa shacabka. Si uu shacabku u yeesho doorasho dimuqraadi ah, waxaa hubaal ah inay jiraan hay'ado doorasho oo awood leh iyo shuruuc fulineed oo dimuqraadi ah.

Ugandhada Dastuurka FDRE Qodobkiisa 8 (3) wuxuu caddaynayaa in madaxbannaanida shacabku ku muuqato wakiillada ay ku doortaan dastuurkan

iyoo kaqaybgalka tooska ah ee dimuqraadiga ah, iyadoo awoodda madaxbannaanida loo xaqiijiyay shacabka. Qodobka 38 (1) wuxuu dhigayaa in muwaadin kasta oo Itoobiyaan ah uu leeyahay xuquuqda codaynta iyo uhabashada iyada oo aan loo eegin midab, luqad, irsi, diin, fikir siyaasadeed ama aragti kale, si loo dhowro xuquuqdan dimuqraadiga ah ee doorasho xor ah oo caddaalad ah, waxaa la dhiibay Guddiga Doorashooyinka Qaranka ee Itoobiya Bayaanka Tirsigiisu yahay 1133/2011. Guddiga Doorashadu wuxuu fuliyay ilaa doorashadii 7-aad ee qaranka toddoba doorasho oo heer qaran iyo heer gobol ah.

Haddaba, Golaha Hantidhoorga Xuquuqda Aadanaha ee Itoobiya (EHRCO) wuxuu u arkaa inay tahay dhibato halis ah in muwaadiniinta Deegaanka Tigray oo dhan, iyo deegaannada Amhara iyo Oromia qaarkood ayan helin fursad ay ku coddeeyaan iyadoo ayan ku lahayn wakiillo Golaha Wakiillada Shacabka iyo Golayaasha Deegaannada; sidaas darteed EHRCO wuxuu rabaa in xallin degdeg ah loo helo si loo dhowro xuquuqda codaynta bulshada loona siiyo wakiilladdooda.

EHRCO isagoo adeegsanaya ruqsadda korjoogtaynta doorashada iyo bixinta waxbarashada muwaaddinnimada iyo codbixiyayaasha ee uu ka helay Guddiga Doorashada, wuxuu tababaray oo geeyay boqolaal korjoogte oo joogto iyo huraan ah 6 deegaan (Amhara, Oromia, Koonfurta Itoobiya, Sidama, Harari iyo Soomaali) iyo 2 maamul magalao (Addis Ababa iyo Dire Dawa). EHRCO wuxuu kormeeray xaaladaha doorashada ka hor, maalinta codbixinta iyo doorashada ka dib iyadoo loo eegayo shuruudaha kala duwan. Hawshan korjoogtaynta, EHRCO wuxuu dadaal u galay inuu kordhiyo kaqaybgalka siyaasadeed ee muwaadiniinta iyadoo lagu samaynayo kormeerrada iyo qiimaynta geeddi-socodka doorashada si ay u noqoto mid kaqaybgal leh, hufan, iskaashato ah oo traam badani ku jirto. Sidoo kale, wuxuu wacyigelin ka bixiyay doorashada iyadoo la siiyay tababaro tababareyaal oo lagu gaaray kumanaan muwaadin lana qaybiyay waraaqaha tixraaca.

Warbixintan doorashada ee ku saabsan doorashadii 7-aad ee qaranka ee dhacday Waxshams 24, 2018 A.L.H. (Senne 24, 2018 A.L.H. / June 2026) waxay siinaysaa macluumaad ku filan muwaadiniinta, hay'adaha iyo kuwo kale ee raba inay ogaadaan in doorashadu u dhacday si ku dhiiran shuruudaha doorashada iyo in kale.

4. Hawllaha Doorashada ee EHRCO

EHRCO tan iyo markii la dhiibay wuxuu ka qaybqaaday doorashooyin badan; iyadoo taasi jirto wuxuu ka mid yahay ururrada bulshada rayidka ah ee waddaniga ah ee waayo-aragnimada sare u leh hawllaha doorashada oo lagu kalsoonaan karo. Si loo xuso doorashooyinkii uu ka qaybqaaday hawllaha kala duwan, waxaa ka mid ah kuwan soo socda:

- Bishii Ginbot 1992 A.L.H. (May 2000), doorashadii guud ee dalka oo dhan ka dhacday wuxuu kaga qaybgalay korjoogteyn isagoo soo saaray warbixinnada kormeerka doorashada ka hor, wuxuuna tababaray oo geeyay 109 korjoogte oo madax-bannaan.
- Senne 18, 1992 A.L.H. (June 2000), doorashadii dib-u-doorashada ahayd ee ka dhacday Deegaanka Qowmiyadaha iyo Shacabka Koonfureed wuxuu kaga qaybgalay korjoogteyn isagoo tababaray oo geeyay 21 korjoogte oo madax-bannaan.
- Bishii Yekatit 1993 A.L.H. (February 2001), doorashadii wakiillada degmooyinka iyo qebeleyaasha wuxuu kaga qaybgalay korjoogteyn isagoo tababaray oo geeyay 550 korjoogte oo madax-bannaan.
- Tahsas 14 iyo 21, 1994 A.L.H. (December 2001), doorashadii wakiillada gobollada, degmooyinka iyo qebeleyaasha ee ka dhacday Deegaanka Qowmiyadaha iyo Shacabka Koonfureed wuxuu kaga qaybgalay korjoogteyn isagoo tababaray oo geeyay 226 magaalo, 37 miyi, wadartooduna ahayd 263 korjoogte oo madax-bannaan.
- Bishii Ter 1997 A.L.H. (January 2005), doorashadii xubnaha golaha degmada ee ka dhacday Deegaanka Soomaalida wuxuu kaga qaybgalay korjoogteyn isagoo tababaray oo geeyay 21 korjoogte oo madax-bannaan.
- Bishii Ginbot 1997 A.L.H. (May 2005), doorashadii guud ee ka dhacday 6 deegaan iyo 2 maamul magalao wuxuu ka qaybqaaday waxbarashada codbixiyeyaasha, kormeerka doorashada iyo kormeerka sharci-darrooyinka xuquuqda aadanaha ee dhacayay iyadoo la geeyay tababareyaal, korjoogteyaal iyo khabiirro xuquuqda aadanaha ah oo ka badan ururradii bulshada rayidka ah ee xilligaas jiray.
- Doorashadii qaranka ee 1997 A.L.H. (2005), wuxuu geeyay 125 tababare oo bixiyay waxbarashada codbixiyeyaasha ee fool-ka-foolka ah iyadoo 195 goobood oo doorasho lagu gaarsiiyay wax ka badan 400,000 oo codbixiye. Waxbarashadii laga siiyay Telefishanka iyo Wargaysyada waxay

gaartay badankeeda 32-kii milyan ee shacabka ah ee xilligaas codayn karay.

- Ter 29, 2015 A.L.H. (February 2023), aftidii ka dhacday 6 gobol iyo 5 degmo oo special ah oo ka tirsan Deegaanka Koonfureed wuxuu kaga qaybgalay korjoogteyn isagoo geeyay korjoogteyaal.

Dhanka korjoogtaynta doorashada, xilligaas wuxuu geeyay ilaa 1,500 oo korjoogte goobaha doorashada badankooda, taas oo ahayd kaqaybgal sare. Hawllahaas barbar-yaal, wuxuu soo saaray warbixino special ah oo ku saabsan xaaladaha xuquuqda aadanaha iyo warbixino warbaahineed si loo saxo dhibatooyinka ka muuqday geeddi-socodka doorashada, loo dhowro xuquuqda aadanaha, uuna geeddi-socodku noqdo mid xor ah, caddaalad ah oo sulux ah. Wuxuu kale oo habayn lahaa fagaarayaal wada-hadal bulsho oo ka dhacay 5 magaalo oo waaweyn si doorashadu u noqoto mid sulux ah.

Dhibatooyinkii ka dhashay doorashadii 97 ka dib, gaar ahaan reebbanaha iyo caddadinta EHRCO ka soo gaartay kaqaybgalkiisii sare ee doorashada iyo xaddidaaddii ka dhalatay bayaankii hore ee ururrada bulshada rayidka ah dhiillada lahaa, EHRCO ma ahan inuu si firfircoon u kaqaybgalo doorashooyinkii qaranka ee 2002 A.L.H. (2010) iyo 2007 A.L.H. (2015). Sannado ka dib, Hidar 2012 A.L.H. (November 2019) aftidii Deegaanka Sidama wuxuu kaga qaybgalay korjoogtaynta isagoo geeyay 10 korjoogte oo madax-bannaan una sameeyay isbahaysi ururrada kale ee bulshada rayidka ah.

- Senne 14, 2013 A.L.H. (June 2021), doorashadii 6-aad ee qaranka wuxuu kaga qaybgalay korjoogteyn isagoo tababaray oo geeyay 515 korjoogte oo joogto iyo huraan ah; sidoo kale Meskerem 20, 2014 A.L.H. (September 2021) doorashadii dhacday wuxuu geeyay 141 korjoogte oo madax-bannaan.
- Senne 24, 2018 A.L.H. (June 2026), doorashadii qaranka ee dhacday EHRCO wuxuu u diyaargarobay si dhiirran iyadoo uu ka helay Guddiga Doorashada ruqsadda bixinta waxbarashada codbixiyayaasha iyo korjoogtaynta doorashada. Isagoo dadaal ugu jiray ururinta miisaaniyadda uu kula hawlgalayay daneeyayaasha kala duwan, raadraaca maaddada bayaanka dib-u-habaynta ururrada bulshada rayidka ah ee uu qabyo-qoraalkiisu soo baxay ayaa caqabad weyn ku noqday hawllihii uu la lahaa hay'adaha deeqda bixiya ee ku aaddan doorashada.

5. Ujeeddada Weyn ee Korjoogtaynta Doorashada

- In lagu muujiyo in doorashadii 7-aad ee qaranku ay ahayd mid caddaalad ah, xor ah oo madax-bannaan.
- In la isticmaalo natiijooyinka kormeerka si loo tilmaamo aukumaada ka muuqday doorashadii dalka oo dhan ka dhacday, loona soo bandhigo talooyin dib-u-habayn loogu samaynayo doorashooyinka dambe.

6. Xudduudda Hawsha Doorashada

Golaha Hantidhoorga Xuquuqda Aadanaha ee Itoobiya (EHRCO) isagoo adeegsanaya ruqsadda korjoogtaynta doorashada iyo bixinta waxbarashada codbixiyeyaasha ee uu ka helay Guddiga Doorashada, wuxuu tababaray oo geeyay 433 korjoogte oo joogto iyo huraan ah 6 deegaan (Amhara, Oromia, Koonfurta Itoobiya, Sidama, Harari iyo Soomaali) iyo 2 maamul magalao (Addis Ababa iyo Dire Dawa). EHRCO isagoo adeegsanaya korjoogtada la geeyay, wuxuu kormeeray xaaladaha doorashada ka hor, maalinta codbixinta iyo doorashada ka dib iyadoo loo eegayo heshiisyada caalamiga ah iyo shuruucda dalka.

7. Astaanta Tixraaca Korjoogtaynta Doorashada

Doorashadii 7-aad ee guud ee Itoobiya, EHRCO wuxuu geeyay ka badan 433 korjoogte 6 deegaan iyo 2 maamul magalao. EHRCO si uu ugu qiimeeyo geeddi-socodka doorashada shuruudaha iyo hababka uu Guddiga Doorashadu u soo saaray kalfadhiga doorasho dimuqraadi ah oo dhab ah, wuxuu adeegsaday hababka kormeerka doorashada ka hor, kormeerka mudada gaaban (maalinta codbixinta), iyo kormeerka mudada dheer. Geeddi-socodkan wuxuu ka duulayay aqiidada adag ee EHRCO ee ah in doorashooyinku yihiin geeddi-socod ka kooban dhammaan saddexda xilli, halka ay ka noqon lahayd dhacdo hal maalin ah oo ka dhacda maalinta codbixinta.

Korjoogtada dalku waxay adeegsadeen habab kala duwan oo loo fuliyo kormeerka doorashada. EHRCO dhankiisa wuxuu adeegsaday saddex hab oo isku kaashanaya: Korjoogtaynta Joogtada ah ee Isku-dheelitiran (*Proportional Stationary Observation*), Korjoogtaynta Joogtada ah ee Ku-habboonaanta ku Dhisan (*Convenient Observation*), iyo Korjoogtaynta Huraanka ah (*Mobile Observation*). EHRCO isagoo adeegsanaya khabiirro jooga laamaha kala duwan, wuxuu kormeer ka sameeyay doorashada ka hor, xaaladda xuquuqda aadanaha,

warbaahinta, iyo doorashada ka dib, iyadoo lagu samaynayo ururinta macluumaadka la xiriira doorashada.

Haddaba, EHRCO wuxuu maalinta doorashada kormeerayaasha u geeyay goobaha doorashada iyadoo la raacayo hababka sare ku xusan. Wuxuu si gaar ah u adeegsaday habka korjoogtaynta joogtada ah ee ku-habboonaanta ku dhisan, isagoo xulay goobaha doorashada ee ay joogaan xisbiyada u tartamaya, wuxuuna geeyay 433 korjoogte oo joogto iyo huraan ah si loo kormeero ka badan 830 goobood oo doorasho. Si loo ururiyo macluumaadka maalinta doorashada, waxaa la diyaariyay 2 foom oo ay korjoogtadu buuxinayeen: Foomka Kormeerka Maalinta Codbixinta ee Codbixiyeyaasha iyo Foomka Kormeerka Matalaadaha Halista ah.

Maalinta doorashada, isagoo adeegsanaya kormeerayaasha joogtada ah iyo kuwa huraanka ah lana adeegsanayo nidaamka isdhaafsigu macluumaadka ee la horumariyay, xafiiska guud waxaa lagu dhiibay qeybta kormeerka matalaadaha. Waxaa la tababaray oo la geeyay 25 khabiir oo kormeerka matalaadaha ah, kuwaas oo si toos ah kormeerayaasha uga ururinayay oo u dokumeentiyaynayay macluumaadka. Warbixintan doorashadu waxay ku dhisan tahay cabashooyinka, dhabbooyinka, iyo dadallada ay kormeerayaashu u soo gudbiyeen qeybta kormeerka matalaadaha, falanqaynta doorashada ee ay laamuhu ka samayeene macluumaadkii ka soo gaaray kormeerayaasha, iyo macluumaadka lagu helay hababka sare ku xusan.

8. Caqabadaha Hore Yimid iyo Xaddidaadda Geeddi-socodka

- Gabaabsi miisaaniyadeed ayaa ahaa caqabadda ugu weyn ee EHRCO ka hor timid kaqaybgalka doorashadii 7-aad ee qaranka. Sababta ugu weyn waxay ahayd qabyo-qoraalka Bayaanka Ururrada Bulshada Rayidka ah ee dib-u-habaynta loogu samaynayay, iyadoo uusan habboonayn qaabka uu u taaganyahay, taas oo keentay in daneeyayaashu ay muujiyaan walaac ah inuu halkan kaga dibdhacayo hawllaha doorashada ee lagu talagalay. Sidaas darteed, hay'adaha deeqda bixiya ee caalamiga ah oo aan diyaar u ahayn inay bixiyaan taageeradii dhaqaale ee loogu talagalay hawllaha doorashada, EHRCO wuxuu la kulmay gabaabsi miisaaniyadeed oo aad u sareeya oo u diaday inuu kormeerayaal badan geeyo siday ahayd qorshaha.

- EHRCO kormeerayaashii uu tababaray oo uu u xulay inuu geeyo magaalooyinka Jimma iyo Nekemte ee Deegaanka Oromia ayaa maalin ka hor doorashada ka laabtay korjoogtayntii, taas oo keentay in EHRCO uusan ka fulin qorshihiisii kormeerka ee deegaannadaas.
- Deegaanka Sidama, Magaalada Hawassa, Dairada Doorashada ee Shebedino, Goobta Doorashada ee Debe Arfu, kormeerahii EHRCO waa loo diaday inuu galo goobta doorashada maalintii doorashada.

9. Qodobbada Sharci ee Doorashada ee La Xiriira

Tan iyo markii uu dhaqangalay Dastuurka FDRE bishii Nahaase 15, 1987 A.L.H. (Ogost 1995), waxaa Itoobiya ka dhacay toddoba doorasho oo heer qaran iyo heer gobol ah (oo ay ku jirto doorashadii 2018 A.L.H. / 2026), labo doorasho oo deegaanka ah iyo siddeed afti. Qodobka 38-aad ee Dastuurku wuxuu dhigayaa in "muwaadin kasta oo Itoobiyaan ah uu leeyahay xuquuqda soo socota iyada oo aan loo eegin midabka, irsiga, qowmiyadda, jinsiga, luqadda, diinta, aragtida siyaasadeed ama fikirka kale," isagoo xaqiijinaya xuquuqda codaynta iyo uhabashada ee dhammaan Itoobiyaanka. Qodob kan la mid ah wuxuu sidoo kale xaqiijiyaa xuquuqda muwaadiniinta oo dhan ay u leeyihiin inay ka mid noqdaan xisbiyada siyaasadda, ururrada shaqaalaha, ganacsiyada, iyo kooxaha kale. Dastuurku wuxuu sidoo kale Qodobkiisa 102-aad ku dhigayaa in la dhiibo Guddiga Doorashooyinka Qaranka oo hoos yimaada Golaha Wakiillada Shacabka. Sidoo kale, Dastuurku wuxuu xaqiijiyaa xuquuqaha siyaasadeed ee ugu waaweyn ee la xiriira doorashada. Sidaas darteed, Bayaanka Tirsigiisu yahay 1133/2011 waxaa lagu dhiibay Guddiga Doorashada oo xor ah oo madax-bannaan oo hoos yimaada Golaha Wakiillada Shacabka.

Bayaanka Tirsigiisu yahay 1162/2011: Bayaankan wuxuu ku saabsan yahay Diiwaangelinta Xisbiyada Siyaasadda ee Doorashada Itoobiya iyo Anshaxa Doorashada. Wuxuu ahmiyad u leeyahay maaddada doorashooyinka kala duwan ee Itoobiya, nidaamka doorashada, heerarka maamulka doorashada, anshaxa doorashada, diiwaangelinta codbixiyeyaasha iyo murashaxiinta, ololaha doorashada, nidaamka cabashooyinka, geeddi-socodka codaynta iyo tiritirka, iyo usoo bandhigida natiijooyinka. Sidoo kale, Bayaanku wuxuu si podhaam ah u dhigayaa hababka dhiibista, isku-dhafka, beddelidda, diiwaangelinta iyo kala-diidda xisbiyada siyaasadda, iyo sidoo kale xuquuqaha iyo waajibaadka xisbiyada iyo xubnohooda. Bayaanka Qeybtiisa 5-aad waxay si caddaan ah u dhigaysaa shuruucda ay tahay inay raacaan kooxaha korjoogtada ah,

wariyeyaasha, iyo wakiillada xisbiyada siyaasadda ee raba inay ka qaybgalaan kormeerka geeddi-socodka doorashada. Bayaankan oo lagu fariisay, waxaa soo baxay amarro kala duwan; kuwaas oo ay ka mid yihiin Amarrada Ruqsad-siinta, Hawlgalinta iyo Anshaxa Korjoogtada Doorashada ee Waddaniga ah ee Tirsigiisu yahay 5/2012 A.L.H., iyo sidoo kale Amarrada Ruqsad-siinta iyo Anshaxa Waxbarashada Codbixiyeyaasha ee Ururrada Bulshada Rayidka ah iyo Hay'adaha Waxbarashada Sare.

Sidoo kale, Golaha Wakiillada Shacabku wuxuu Bayaanka Tirsigiisu yahay 1394/2017 ku ansixiyay dib-u-habayn lagu sameeyay qaybo ka mid ah Bayaankii Guddiga Doorashada ee 1162/2011 iyadoo lagu daray qodobbo cusub. Bayaankan dib-u-habaynta leh wuxuu leeyahay qaab-dhismeed sharci oo dhiirrigelinaya kaqaybgalka dumarka, dadka naadaanka ah, iyo adeegsiga tiknoolajiyada ee geeddi-socodka doorashada. Maadaama oo geeddi-socodyadii doorashooyinkii hore ay daneeyayaan kala duwani soo bandhigeen talooyin ah in kaqaybgalka dumarka iyo dadka naadaanka ah uusan ahayn mid ku filan iyadoo ayan jirin qaab-dhismeed sharci oo taageera, EHRCO wuxuu u arkaa in Bayaankani uu si geeddi-socod leh u kaafinayo su'aalaha.

10. Kormeerka Doorashada ka hor

EHRCO wuxuu kormeerka doorashada ka hor u samaynayaa sababo ay ka mid tahay inuu kormeero oo uu qiimeeyo in bulshadu adeegsanayso xuquuqdeeda dastuuriga ah ee codaynta iyo uhabashada iyada oo aan la kulmin faragelino.

10.1. Diiwaangelinta Codbixiyeyaasha

Bagado badan, muwaadiniintu waxay adeegsadeen xuquuqdooda ah inay si xor ah u qaataan kaadhka doorashada iyagoo toos u tagay goobaha doorashada ama ku qaatay nidaamka dijitaalka ah. Hiddahaas waxaa la ogaaday in deegaannada qaarkood sababo la xiriiira deggenaana-la'aanta iyo meel-ka-dhacyada ayan muwaadiniintu ka qaybgalin geeddi-socodka doorashada, iyo in goobo qaarkood dad ka tirsan ama wakiillada xisbiga maamula ay adeegsadeen laqab-siin iyo cabsi-gelin si ay dadka kaga dhigaan kuwo qaata kaadhka doorashada. Sida tusaale ahaan: Magaalada Gondar, qaybo ka mid ah bulshada ee ka faa'iideysta shabakadda badbaadada (Safety Net) waxaa lagu qasbay inay diiwaangeliyaan dad cayiman oo codbixiyeyaal ah; ardayda waxaa kaadhka loogu qayb iyadoo laga qaatay kaadhka aqoonsiga; magaalooyinka qaarkood

dadkii qaatay kaadhka doorashada waxaa loogu yeeray telefanka iyadoo loogu cabsiiyay inayan ka dibdhacin maalinta doorashada; iyo deegaannada qaarkood oo hay'adaha dawladdu ay si toos ah ama si dadban uga sameeyeen ololaha ah in haddii ayan kaadhka doorashada qaadan ayan helaynin nafaqada dhulka (carro-nafaqa). Tani waxay ka dhan tahay xuquuqda dastuuriga ah ee dhigaysa in codbixiyeyaashu ku dhiirradaan codaynta si xor ah.

10.2. Xulashada Korjoogtada Doorashada

Baaqii ku saabsanaa diiwaangelinta xafiisyada laamaha EHRCO ee lagu soo daabacay bogagga bulshada ee EHRCO, oo loogu talagalay dadka diyaar u ah inay ka qaybgalaan korjoogtaynta doorashada ee buuxiya shuruudaha, waxaa ka jawaabay oo isu diiwaangeliyay ilaa 590 korjoogte. Korjoogtadii la xulay waxaa laga siiyay tababaro deegaannada kala duwan.

Fahfaahinta Tirada Korjoogtada ee EHRCO Geeyay:

Tiersi	Deegaanka / Magaalada	Tirada
1	Deegaanka Sidama	109
2	Deegaanka Amhara	60
3	Deegaanka Oromia	22
4	Deegaanka Soomaalida	12
5	Deegaanka Bartamaha Itoobiya	32
6	Addis Ababa	44
7	Harar	54
8	Dire Dawa	22

Waxa u dheer korjoogtada doorashada ee uu EHRCO geeyay, wuxuu maalintii doorashada xafiiska guud ka dhiibay qeybta kormeerka matalaadaha, isagoo tababaray 25 khabiir oo kormeera matalaadaha doorashada, taas oo u sahlaya inuu kordinaryo kormeerka matalaadaha maalinta doorashada.

Qeybta Kormeerka Matalaadaha/Xaaladaha

10.3. Waxbarashada Codbixiyeyaasha

Si doorashadu u noqoto mid xor ah, caddaalad ah oo la rumeysan karo, kaqaybgalka macnaha leh ee codbixiyeyaashu waa mid ka mid ah kuwa ugu muhiimsan. Si Tani loo xaqiijiyo, waxaa fure ah in la siiyo waxbarashada doorashada si ay muwaadiniintu u hótaystaan aqoonta ismaamulka, iftiiminta iyo sifooyinka muhiimka ah, iyadoo la siinayo aqoon iyo macluumaad ku saabsan doorashada iyo nidaamka dimuqraadiga ah. Waxbarashada doorashada ee EHRCO waxay miyir-qab ka bixisay si ay muwaadiniintu u fahmaan sharciyada doorashada, fisqiga ama ismaandhaafka ka dhasha doorashada dadka/hay'adaha xalliya iyo nidaamkooda, in lagu caawiyo inay fahmaan doorkooda codbixiye ahaan iyo wixii ka dambeeya, si ay dhiirrigelin uga helaan doorashada oo ay u sameeyaan doorasho ku dhisan aqoon.

Hawshani si ay u suurtagasho, EHRCO isagoo kaashanaya hay'ado daneeyayaal ah wuxuu magaalooyinka Hawassa, Bahir Dar, iyo Gondar ka bixiyay tababarka tababarayaasha (ToT) oo loo dhigay 192 mutadawaciin ah. Mutadawaciintan markii ay u degeen bulshada dhexdeeda waxay ka soo hoydeen natiijooyinka ugu waaweyn ee soo socda:

- **Deegaannada Koonfurta Itoobiya iyo Sidama:** Magaalooyinka Hawassa, Shebedino, Malga, Gorche, Wondo Genet, iyo Boricha iyo deegaannada ku dhowdhow, waxaa waxbarashada doorashada oo toos ah la siiyay 2,694 muwaaddin; halka adeegsiga waraaqaha macluumaadka (flyers) lagu gaarsiiyay 53,880 muwaaddin si dadban.
- **Deegaanka Amhara:** Magaalooyinka Bahir Dar iyo Gondar iyo deegaannada ku dhowdhow, dhalinyaradii tababarka qaadatay waxay waxbarashada habka tooska ah ee miyir-qabka ku saabsan gaarsiyeen ilaa 20,000 oo muwaaddin. Sidoo kale, waraaqaha macluumaadka ayaa lagu gaarsiiyay ilaa 250,000 oo muwaaddin si dadban.

Ugu dambayntii, barnaamijkan waxbarashada codbixiyeyaasha waxaa hab toos ah (fool-ka-fool ah) lagu dhiibay waxbarasho loo foomamaynayo 22,694 muwaaddin, halka 303,880 muwaaddin lagu gaarsiiyay waraaqaha macluumaadka si dadban, taas oo kor u qaaday dhiirrigelinta muwaadiniinta ee ku aadan doorashada.

Sawir muujinaya markii la bixinayay waxbarashada doorashada iyo markii la qaybinayay waraaqaha macluumaadka

Tababarayaal u noqday kuwo loo tababaray bixinta waxbarashada doorashada

10.4. Diiwaangelinta Murashaxiinta

Sida ku xusan Qodobka 31-aad ee Bayaanka Tirsigiisu yahay 1162/2011, muwaadin kasta oo Itoobiyaan ah oo jira 21 sano, isla markaana deganaa deegaan doorashada ugu dambayn hal sano ka hor maalinta doorashada, ama halka uu ku dhaladay ay tahay deegaan doorashada uu u tartamayo, ama si joogto ah uga shaqaynayay deegaankaas muddo duwa casharo ah oo labo sano ah, iyadoo aan xuquuqdiisa murashaxnimo lagu xidhin sharci, wuxuu leeyahay xuquuqda uu uga qaybgali karo murashax nimo.

Doorashadii 7-aad ee Qaranka, diiwaangelinta murashaxiinta waxay u dhacday sida uu dhigayo Bayaanka dib-u-habaynta lagu sameeyay ee Tirsigiisu yahay 1394/2017, kaas oo fasaxaya adeegsiga nidaamka digital-ka ah ee diiwaangelinta murashaxiinta si loo dardargeliyo loona casriyeeyo geeddi-socodka doorashada. Guddiga Doorashadu wuxuu dhiibay nidaamkan isagoo meel dhigay hab ay murashaxiintu ugu diiwaangelin karaan intarneedka (online).

Iskaba ka ala, in kasta oo murashaxiinta badankoodu ay ku piyi karaan nidaamkan, siddeed xisbi oo siyaasadeed ayaa bishii Janawari 25, 2018 A.L.H. (2026) soo saaray baaq wadajir ah oo ay kaga soo horjeedaan nidaamkan, iyagoo sheegay inuu culeys ku yahay xuquuqda politiigga ee muwaadiniinta. Ismaandhaafyada ugu waaweyn ee ay xisbiyadu ku sifeeyeen hawlgalka iyo xuquuqaha waxaa ka mid ah:

- **Culeyska ka dhan ah Kaqaybgalka Dadka Naadaanka ah:** Murashaxiinta naadaanka ah waxaa laga dhiibay inay soo bandhigaan caddayn osmad ah oo ka socota labo cuspathal oo kala duwan si loo xaqiijiyo naadaannimadooda.
- **Shuruudaha Maamulka ee Adag:** Midaynta nidaamka digital-ka ah oo loo dhigay dookha u strictly ah iyo soo bandhigida shahaddada dhalashada oo loo dhigay shuruud la iskaga baahan yahay dhammaan kuwo diiwaangelinaya.
- **Tagaayada Farsamada:** Waqtiga koodka sirta ah (OTP) ee loo diro diiwaangelinta oo ahaa mid aad u gaaban (3 daqiiqo).
- **Jabinta Shuruucda Matalaadda Xisbiga:** Sida uu u jiro hab ay murashaxiintu isaga saari karaan murashaxnimada iyagoon la kaashanayn xisbigooda, iyo sidoo kale kordhinta tirada kuraasta Golaha Deegaanka iyadoo aan la ogeysiin xisbiyada tartamaya.

EHRCO wuxuu la socday geeddi-socodka diiwaangelinta murashaxiinta iyadoo loo eegayo cabashooyinkan iyo jawaabtii Guddiga Doorashada, wuxuuna ogaaday in adeegsiga nidaamka diiwaangelinta digital-ka ah uu culeys mikir ah ku keenay xisbiyada iyo murashaxiintooda si ay u meelmariyaan xuquuqdooda uchabashada (Right to be Elected) iyadoo aan la kulmin caqabado.

10.5. Diyaaragarowga Xisbiyada Politico-ga iyo Ololaha Doorashada

Qodobka 43(1) ee Bayaanka Tirsigiisu yahay 1162/2011 wuxuu dhigayaa in murashax kasta oo diiwaangashan oo qaatay kaadhka aqoonsiga uu leeyahay xuquuq uu ka samayn karo kulamo taageero ama dibbada nabadeed isagoo adeegsanaya taageerayaashiisa ama kaligiis, laga bilaabo maalinta uu qaatay kaadhka ilaa afar maalmood ka hor doorashada, isagoo aan u baahnayn ruqsad maamul ama dawlad hoose, sababtoo ah oo kaliya wuxuu ku dhiibayaa ogaysiis qwritten ah isagoo dhowraya waajibaadka sharci.

Doorashadii 7-aad ee Qaranka waxaa ka qaybgalay ka badan 42 xisbi oo siyaasadeed iyo murashaxiin madax-bannaan oo badan. Hawlaha laga filayay murashaxiinta xisbiyada iyo kuwa madaxa-bannaan, sida ku xusan Bayaanka, waxa ka mid ahaa bandhigida matalaaddooda iyo dookhyada siyaasadeed ee ay u soo bandhigayaan codbixiyeyaasha, taas oo sidoo kale lagu cabbiro awoodda xisbiga. Ololaha doorashada, gaar ahaan markii ay doorashadu soo dhowaatay, waxaa jira xisbiyo qaarkood—gaar ahaan xisbiga maamula—oo samaynayay

dibbada nabadeed oo ay ku baaqayeen magaalooyin kala duwan. Midaas marka laga yimaado, xisbiyada tartamaya badankoodu waxay adeegsadeen warbaahinta sida raadyowga iyo telefishanka oo loogu goheeyay waqti kooto ah si ay u soo bandhigaan siyaasaddooda iyo dookhyadooda, iyo sidoo kale adeegsiga baraha bulshada oo ay ku soo bandhigeen dookhyada siyaasadeed. EHRCO wuxuu ogaaday in dadaalka lagu bixiyay dibbada nabadeed iyo kulamada taageerada uu ahaa mid aan ku filnayn, isla markaana ay galen doorashada iyagoon si ku filan isu maamulin ama isu soo bandhigin dookhyadooda siyaasadeed ee codbixiyeyaasha. Sidoo kale, deegaannada qaarkood sababo la xiriira dhibaataada amniga ee waddanka ka jirta, xisbiyadu ma ayan helin xorriyad ay uga doonaan deegaan ilaa deegaan si ay u gaarsiiyaan siyaasaddooda codbixiyeyaasha, deegaannada uu gataalka ka jirey ololaha doorashadu wuxuu halis u iftiimiyay weerarro ka socda kooxaha hubaysan ee deegaankaas ka shaqaynaya, taas oo ka dhigtay deegaanka mid aan ku habboonayn ololaha doorashada.

10.6. Tabinta Warbaahinta

Sida ku xusan Qodobka 44 ee Bayaanka Tirsigiisu yahay 1162/2011 ee ku saabsan adeegsiga warbaahinta, xisbiyada siyaasadda ee tartamaya waxay leeyihiin xuquuq ah inay adeegsadaan warbaahinta dawlatu maamusho—sida raadyowga, telefishanka, iyo wargeysyada—iyadoo aan loo gohayn adduunyo-weynida. Guddiga Doorashadu wuxuu soo saarayaa amarro ku saabsan adeegsiga iyo warbixinta doorashada, isagoo kaashanaya Maamulka Phát doona (Broadcasting Authority) si loo goheeyo waqtiga warbaahinta sida ku xusan amarrada. Sidaas darteed, Guddiga Doorashadu wuxuu goheeyay waqtiga heeryada (airtime) ee murashaxiinta madaxa-bannaan; murashaxa ragga ah ee madaxa-bannaan waxaa la siiyay mar walba 15 daqiiqo oo raadyow ah, telefishan ah, iyo tiir wargeys ah, halka murashaxa doobta/haweenayda ah ee madaxa-bannaan la siiyay fursad ay ka doorato mid ka mid ah saddexda dookh ee warbaahinta.

Dhanka kale, murashaxa raga ah ee naadaanka ah waxaa la siiyay fursad dheeraad ah oo uu ka dooranyo saddexda dookh ee warbaahinta marka la barbardhigo fursadii hore ee bilaashka ahayd; si taa la mid ah, murashaxa doobta/haweenayda ah ee naadaanka ah fursadaha ay leedahay waxaa loo kordhiyay ilaa meel ka sareysa shanta dookh. In kasta oo Amarrada Anshaxa iyo Hawlgalka ee Warbaahinta iyo Wariyeyaasha ee Tirsigiisu yahay 02/2013 uu

dhigayo in dhammaan warbaahinta dawlatu ay siiso fursad caddaalad ah dhammaan xisbiyada tartamaya si ay u soo bandhigaan siyaasaddooda, EHRCO wuxuu kormeerkiisa warbaahinta ku ogaaday in doorashadii 7-aad ee Qaranka waqtiga heeryada ee la siiyay xisbiyada kale si ay uga soo muuqdaan warbaahinta dawlada uusan ahayn mid caddaalad ah marka la barbardhigo waqtiga la siiyay xisbiga maamula. Xisbiga maamula wuxuu adeegsaday waqtigiisa heeryada isagoo soo bandhigaya hawlaha horumarineed ee la qabtay, taas oo loo adeegsaday dhiirrigelinta bulshada si ay u doortaan xisbiga maamula.

10.7. Kaqaybgalka Haweenka, Dhalinyarada, iyo Dadka Naadaanka ah

Waxa doorashada ka dhiga mid dhamaystiran waa kaqaybgalka xorta ah ee dhammaan qaybaha bulshada. Si Tani loo ogaado, waxaa fure ah hawlaha iyo tallaabooyinka uu Guddiga Doorashadu u qaado si uu u dhiirrigeliyo kaqaybgalka qaybaha bulshada ee u nugul sida haweenka iyo dadka naadaanka ah. Sidaas darteed, dib-u-habaynta lagu sameeyay Bayaankii Guddiga Doorashada ee 1162/2011 ee lagu badalay Bayaanka 1394/2017 waxay aqoonsatay kaqaybgalka haweenka iyo dadka naadaanka ah. Tani waxay klee dahay in haweenka, dadka naadaanka ah, iyo dhalinyarada ay ka qaybgalaan murashax nimo, codbixiyenimo, iyo fulinta doorashada. Goobaha doorashada ee uu EHRCO kormeeray:

- Ka badan 50% oo haween iyo dhalinyaro ah ayaa ka qaybgalay fulinta doorashada.
- Kormeerka EHRCO wuxuu muujiyay in gohaanshaha goobaha doorashada ay inta badan ahaayeen kuwo u roon dadka naadaanka ah, taas oo ka dhigtay inay si fudud uga qaybgalaan codbixinta.

Kaqaybgalka haweenka iyo dadka naadaanka ah ee murashaxnimada wuxuu ahaa mid xadidan, wuxuuna u baahan yahay hawlo waaweyn oo miyir-qab ah. Caqabadaha jidka ku ah—sida shuruudaha laga baahan yahay dadka naadaanka ah inay soo bandhigaan caddaynta naadaannimada—waxay u baahan yihiin inay noqdaan kuwo fudud oo dhiirrigeliya kaqaybgalka dadka naadaanka ah.

11. Kormeerka Maalinta Doorashada

11.1. Furitaanka Goobaha Doorashada

Goobaha doorashada ee uu EHRCO geeyay korjoogtada, marka si guud loo eego, intooda badani waxay codbixiyeyaasha u furmeen waqtigii loogu talagalay, iyadoo geeddi-socodka codayntu uu ku dhiibay waqtigiisii. Maadaama goobaha doorashada lagu dhiibay meelo dhowdhow oo deegaanka ah, EHRCO wuxuu ogaaday in bulshada codbixinta lihi ay piyi kareen inay ku coddeeyaan deegaankooda iyagoo aan u baahnayn inay masafo dheer walked ka gooyaan. Sidoo kale, qaybaha bulshada ee u nugul waxaa la siiyay mudnaanta kowaad ee geeddi-socodka doorashada, goobaha doorashadana waxay ahaayeen kuwo u roon dadka naadaanka ah.

11.2. Sirta Codaynta

Astaamaha muujinaya in doorashadu ay tahay mid xor ah waxaa ka mid ah in codbixiyeyaasaha ay maalinta doorashada si xor ah uga qaybgalaan oo ay codkooda ku dhiibtaan geeddi-socod sirta codaynta loo dhowray. Goobo doorasho oo qaarkood, EHRCO wuxuu ogaaday in ay jireen fuliyayaal doorasho oo samaynayay hawlgal aan ku habboonayn, iyagoo aan la weydiin oo si aan habboonayn u dhexgalayay madasha sirta ah ee dadka u baahan caawinta si ay ugu diadaan inay adeegsadaan xuquuqdooda codaynta oo xor ah. Tusaale ahaan: Deegaan doorashada Sidama oo ku dhow Hawassa, goobaha doorashada qaarkood waxaa la ogaaday in la dhexgalayay madasha sirta ah ee codaynta iyadoo aan la helin ruqsadda codbixiyeyaasha; halka Deegaanka Amhara goobo doorasho oo qaarkood EHRCO uu ku ogaaday in waraaqaha codaynta ee aan la adeegsan lagu calaamadinayay oo lagu shubayay sanduuqa doorashada.

Sawir muujinaya inay fuliyayaasha doorashadu ku sugan yihiin madasha sirta ah iyagoo aan ruqsad ka haysan codbixiyaha

11.3. Joogitaanka Wakiillada Xisbiyada iyo Korjoogtada

Si loo dhowro xorriyadda iyo madax-bannaanida doorashada, waxaa lagama maarmaan ah inay goobaha doorashada ku sugan yihiin korjoogtada doorashada iyo wakiillada xisbiyada. Yeelkeede, goobo doorasho oo qaarkood ma ayan joogin korjoogtada doorashada iyo wakiillada xisbiyada—gaar ahaan wakiillada xisbiyada tartamaya. Tani waxay culeys mikir ah ku keentay geeddi-socodka doorashada, iyadoo EHRCO uu ogaaday in goobaha doorashada ee ka baxsan magaalooyinka ee Deegaanka Amhara ayan inta badan ku suganayn wakiillada xisbiyada tartamaya iyo korjoogtaduba.

11.4. Nabadgelyada iyo Amniga

EHRCO wuxuu kormeerkiisa horteeda iyo kormeerka toddobaadlaha ah ee xaaladda xuquuqda aadanaha ku lahayd il-socodka saamaynta ay deggenaana la'aanta iyo gataalka ka jira qaybo ka mid ah waddankeena ku yeesheen Doorashadii 7-aad ee Qaranka. Deegaanka Tigray, mar labaad sababo la xiriira la'aanta nabadda iyo deggenaanshaha deegaankaas, doorashadu uma dhacin sida loogu talagalay. Gaar ahaan qaybo ka mid ah Deegaannada Amhara iyo Oromia, kooxo hubaysan oo kala duwan ayaa samaynayay cabsi-gelin iyo minjo-xaabin adag si ay bulshada uga baajiyaan kaqaybgalka doorashada, taas oo keentay in Guddiga Doorashadu uu go'aamiyo inayan doorashadu ka dhacin deegaannada qaarkood. Sidaas darteed, xisbiyada siyaasadda ee ka jira deegaannada uu gataalka hubaysan ka jiro ma ayan helin xorriyad ay uga doonaan deegaan ilaa deegaan si ay u soo bandhigaan siyaasaddooda iyo

matalaaddooda. Maalintii doorashada, geeddi-socodka doorashadu wuxuu ka giagay 143 goobood oo doorasho; goobahaas qaarkood—tusaale ahaan 19 goobood oo ka tirsan Deegaanka Amhara—waxaa suurtagashay in 15 ka mid ah lagu soo celiyo amniga oo uu geeddi-socodkii doorashadu halkaas ka sii socdo. Halka Deegaanka Oromia, deegaan doorashooyinka Bilo Nopa, Mako Sachi, iyo Qarsa ay ka dhaceen gataal amni; maadaama oo xaaladdii amnigu ayan ka soo bixin habboonaan, deegaan doorashada Bilo Nopa waxaa loo dibdhigay May 17, 2018 A.L.H. (2026), halka Mako Sachi dhibaataadii amniga ee ka dhalatay darteed ay doorashadii ka giagay, sida uu EHRCO ku ogaaday kormeerkiisa.

11.5. Natiijooyinka Maalinta Doorashada

Maadaama oo diyaarinta goobaha doorashadu ay leedahay doorkeeda muhiimka ah ee geeddi-socodka doorashada, EHRCO wuxuu kormeeray meelaha lagu dhiibay goobaha doorashada, meelaha la xulashay, iyo in la soo dhigay dhammaan agabkii muhiimka ahaa ee laga baahnaa Guddiga Doorashada sida ku xusan Bayaanka Tirsigiisu yahay 1162/2011. Sidaas darteed, natiijooyinka waxaa loo soo bandhigay sida soo socota:

T.K.	Natiijooyinka ka soo baxay Goobaha	DoorashadaTirada Goobaha Doorashada	Xaqiijinta / Faahfaahinta
1	Goobaha doorashada ee lagu dhiibay meelo ka baxsan kuwii loogu talagalay (sida: xerada ciidanka, saldhigga booliska, xarunta diinta, ama dhismaha xisbi)	23	
2	Iska hortaagga korjoogtada EHRCO in ay galaan oo ay la socdaan geeddi-socodka doorashada	20	
3	Goobaha ay ka dhimanaayeen waraaqaha codaynta	14	
4	La'aanta buugga diiwaanka codbixiyayaasha	7	
5	La'aanta shaambadda rasmiga ah ee Guddiga Doorashada ee goobta	3	
6	Xadiga aan ku filnayn ee sanduuqyada codaynta ee rasmiga ah	13	
7	La'aanta Khadki Faraha ee aan ka go'in goobta doorashada	3	
8	Sanduuqyada oo aan la xaqijin in ay eef yihiin ka hor inta aan la xirin	6	
9	Sanduuqyada oo la xiray iyadoo ayan joogin wakiillada, korjoogtada, iyo fuliyayaasha	5	
10	Goobaha ayan joogin korjoogtada kale (kuwa ka baxsan EHRCO) markii ay goobtu furmasay	25	
11	Goobaha aan laga samayn Koomishanka Cabashooyinka Laga Dhageysto	146	

Sida ka muuqata tasmada/shantorashada sare ee lagu dhiibay, EHRCO wuxuu hawshiisa kormeerka ku saleeyay Bayaanka Doorashada, Diiwaangelinta Xisbiyada Politico-ga, iyo Anshaxa Doorashada ee Tirsigiisu yahay 1162/2011, iyo sidoo kale Bayaanka Tirsigiisu yahay 1394/2017 ee dib-u-habaynta ku sameeyay Bayaanka 1162/2011. Bayaannadan waxay si cad u dhigayaan in kuwo ka mid ah agabka lagama maarmaanka ah ee waa inay ka jiraan goob kasta oo doorasho maalinta doorashada ay tahay samaynta Koomishanka Cabashooyinka Laga Dhageysto. EHRCO wuxuu ogaaday in 146 goobood oo doorasho aan laga samayn Koomishanka Cabashooyinka Laga Dhageysto.

11.6. Xiritaanka Goobaha Doorashada iyo Tirinta Codadka

Doorashadii 7-aad ee Qaranka, waqtiga xiritaanka goobaha doorashada waa la kordhiyay si muwaadiniintu ay u dhiibtaan codkooda. Qodobka 49 ee Bayaanka Tirsigiisu yahay 1162/2011 wuxuu dhigayaa in Guddiga Doorashadu, haddii uu rumeysan yahay inay kor u qaadayso xorriyadda iyo caddaaladda doorashada, uu kordhin karo waqtiga codaynta. Yeelkeede, EHRCO wuxuu ogaaday in kordhinta waqtiga ee uu samayay Guddiga Doorashadu ay lahayd la'aanta caddaan. In kasta oo goobo doorasho oo badan ay soo afjareen codaynta codbixiyeyaashii diiwaangashanaa, Guddigu si cad uga ma uusan sheegin baaqii uu soo saaray in goobahaasi ay tirinta codadka ka samayn karaan waqtigoodii caadiga ahaa, taas oo keentay dhib iyo culeys aan ku habboonayn oo soo gaaray fuliyayaasha doorashada iyo korjoogtada.

Maadaama waqtiga doorashada loo kordhiyay ilaa 6:00 ee saqda dhexe, tirinta codadku waxay ka started-garowday 6:00 ee saqda dhexe ka dib. Tani waxay ka dhigtay inay korjoogtada EHRCO ku qasbanaadaan inay u dhaxaan goobaha doorashada, taas oo si guud fuliyayaasha doorashada u badaysay dhib mikir ah. Sababtoo ah kordhinta waqtiga doorashada, 30 goobood oo doorasho tirinta codadka waxaa loo dibdhigay May 17, 2018 A.L.H. (2026); 39 goobood oo doorasho, ka dib markii ay tirintu started-garowday, sababo kala duwan darteed—sida kordhinta waqtiga oo la ogeysiiyay ka dib markii uu dhaday waqtigii caadiga ahaa—waxay ku qasbanaadeen inay hamiyaan tirintii ay started-garaysay; 19 goobood oo doorasho, markii ay tirintu socotay, xubno ka tirsan Xisbiga Barwaaqada (Prosperity Party) oo ka baxsan wakiillada rasmiga ah ayaa faragelin ku sameeyay geeddi-socodka tirinta; deegaan doorashada Harar,

goobta doorashada ee Kuliyadda Politeknikada, sanduuqii codaynta ayaa unkay (waayay); goobo ka mid ahna fuliyayaasha doorashada iyo wakiillada Xisbiga Barwaaqada waxay sanduuqa codaynta ku shubeen waraaqaha codaynta ee la calaamadeeyay; sidoo kale, EHRCO wuxuu ogaaday in ka dib markii tirinta codadku ay soo afjarantay, natiijooyinka codaynta lagu dhajiyay goobaha doorashada.

12. Maamulka Natiijooyinka

Goobaha doorashada ee uu EHRCO geeyay korjoogtada, marka si guud loo eego, ka dib markii uu soo afjarmay geeddi-socodka codaynta, tirinta codadka waa la fulfilled-garay, natiijooyinka tirintana waxaa lagu dhajiyay albabada iyo deegaannada ku dhowdhow goobaha doorashada, sida uu EHRCO ku ogaaday kormeerkiisa. Tani ka dib, goob kasta oo doorasho waxay saxiixay oo ay xirtay sanduuqii codaynta iyo natiijadii, iyadoo u dirtay deegaan doorashada. In kasta oo hawsha jaminta iyo samaynta natiijada guud ee rasmiga ah ay ku dhiibay waqtigii loogu talagalay, sababo la xiriira cabashooyinka iyo eedaha loo soo gudbiyay Guddiga Doorashada ee ka yimid murashaxiinta madaxa-bannaan iyo xisbiyada kala duwan darteed, natiijadii deegaan doorashooyinka cabashadu ka dhalatay waa la hamiyeen ilaa muddo. Ugu dambayntii, EHRCO wuxuu ogaaday in ka dib go'aankii uu Guddiga Doorashadu ka soo saaray cabashooyinka, suurtagal ay noqotay in la soo bandhigo natiijooyinka deegaan doorashooyinkaas. EHRCO wuxuu sidoo kale ogaaday in Guddiga Doorashadu uu diyaaragarowga iyo geeddi-socodka soo bandhigida natiijada ugu yeerayay warbaahinta sabab kasta, isagoo bixinayay iftiimin ku saabsan heerka ay marayso jaminta natiijada iyo geeddi-socodka doorashada si guud, taas oo muujinaysa dadaalka uu ku bixiyay in geeddi-socodka natiijadu uu noqdo mid u caddaynaya bulshada.

13. Qiimaynta Xuquuqda Aadanaha

Qabashada doorasho dimuqraadi ah oo dhab ah waxay dhagax-dhigaa jidka dhismaha nidaamka dimuqraadiga ah, dhowritaanka xuquuqda aadanaha, iyo meelminta sareynta sharciga. Sidaas darteed, kuwo ka mid ah geeddi-socodka muhiimka ah ee doorashada waa inay xisbiyadu u soo bandhigaan siyaasaddooda bulshada oo ay ku dhiibtaan nidaamkooda dhexdeeda; doorashadii 7-aad ee Qaranka, dadaalka ay xisbiyadu ku bixiyeen inay adeegsadaan xorriyadda iftiiminta ra'yiga si ay isu maamulaan wuxuu ahaa mid

ka liita doorashooyinkii hore. Dhanka xuquuqda kulanka iyo organized-garowga, Qodobka 31 ee Dastuurka dalka (FDRE) iyo Qodobka 43 ee Bayaanka Doorashada, Diiwaangelinta Xisbiyada Politico-ga, iyo Anshaxa Doorashada ee Itoobiya waxay dhigayaan in muwaadiniintu leeyihiin xuquuq ay ku samayn karaan dibbada nabadeed iyo kulamo iyagoo oo kaliya u dhiibaya ogaysiis qwriten ah deegaanka ku habboon. EHRCO wuxuu kormeerkiisa ku ogaaday in ka baxsan dibbada taageerada ee uu xisbiga maamula sida joogtada ah ugu baaqayay, dadaalka ay xisbiyada tartamaya ku bixiyeen arrintan wuxuu ahaa mid xadidan. Si guud, EHRCO wuxuu la socday xaaladda xuquuqda aadanaha ee ku saabsan doorashada xilliyada horteeda doorashada, maalinta doorashada, iyo ka dib doorashada, wuxuuna iftiiminayaa in natiijooyinkan xuquuqda aadanaha lagu dhiibi doono baaqa rasmiga ah ee sannadlahayga ah.

14. Qeybta Natiijooyinka Waaweyn

14.1. Kormeerka Waxyaabaha Wawaan

- **Madasha Wada-hadalka Xisbiyada:** In kasta oo ururrada bulshada rayidka ah ay hore u soo diyaarin jireen madasha wada-hadalka ama tranhanka xisbiyada si ay dookhyadooda ugu soo bandhigaan muwaadiniinta, haddana doorashadii 1997 A.L.H. (2005) ka dib ma ayan suurtagalin in si dhamaystiran loo qabto; marka markan guddigu wuxuu sameeyay dadaal ballaaran oo uu markii ugu horreysay mas'uuliyaddan ku meelmariyay.
- **Kaqaybgalka Haweenka ee Fulinta Doorashada:** Goobaha doorashada ee uu EHRCO kormeeray, tirada haweenka ka shaqaynayay fulinta doorashada waxay inta badan ka badnayd helkeed (50%), iyadoo goob kasta oo doorasho ay ku suganayeen haween fuliyayaal ah.
- **U-soosnaanta Goobaha Doorashada:** Goobaha doorashada waxaa lagu dhiibay meelo dhowdhow oo deegaanka ah, taas oo ka dhigtay inay bulshadu ku coddeysa deegaankooda iyagoon u baahnayn inay masaafo dheer walked ka gooyaan. Sidoo kale, qaybaha bulshada ee u nugul waxaa la siiyay mudnaanta kowaad, goobaha doorashadana waxay ahaayeen kuwo u roon dadka naadaanka ah. Tani waa hawl dhiirrigelin mudan oo waa inay hanti ahaanteed u sii socoto doorashooyinka dambe.
- **Adeegsiga Teknoolajiyada:** Dookha adeegsiga teknoolajiyadu wuxuu ahaa mid waqtiga la socda, waana xulasho dhiirrigelin mudan oo lagu fududeynayo loona dardargelinayo geeddi-socodka doorashada.

- **Agabka Doorashada:** Agabka doorashada ee loo kaashanayay goobaha badankood ee la kormeeray wuxuu ahaa mid ku filan oo gaaray meelihii loogu talagalay.
- **Astaanta Aqoomsiga (Badges) Korjoogtada:** Waxaa suurtagashay in kaadhadhka aqoomsiga ee korjoogtada iyo isku-duwayaasha hore loo sii diyaariyo oo la bixiyo, iyadoo sidoo kale la bixiyay ruqsad la xiriirta in data-da dheeraadka ah lagu shubo database-ka ilaa maalintii ka horreysay doorashada.
- **Bilaabashada Waqtiga Codaynta:** Goobaha doorashada ee uu EHRCO kormeeray intooda badani waxay codaynta started-garaysay waqtigii loo xaddiday.

14.2. Caqabadaha iyo Dhibaatooyinka Jirey

- **Joogitaanka Dadka Aan Rooled ka Lahayn Goobta:** Qodobka 48(2) ee Bayaanka Tirsigiisu yahay 1162/2011 wuxuu si cad u dhigayaa in ka baxsan fuliyayaasha doorashada, korjoogtada, wakiillada xisbiyada iyo kuwa madaxa-bannaan, iyo xubnaha Koomishanka Cabashooyinka, dad kale (sida codbixiyayaasha aan xilligaas coddeynayn) ma ayan ku sugan karto goobta doorashada. Yeelkeede, goobo doorasho oo uu EHRCO kormeeray, gaar ahaan kuwa ka baxsan magaalooyinka, waxaa lagu arkay xubno ka tirsan Xisbiga Barwaaqada (Prosperity Party) oo ku sugan ama ku dhow goobaha doorashada, iyagoo mararka qaarkood dhexgalayay oo ka soo baxayay goobta, taas oo cabsi ku abuurtay codbixiyayaasha iyadoo dhalisay su'aal ku saabsan xorriyadda iyo madax-bannaanida doorashada.
- **Ololaha Doorashada ee Xilliga Cagan:** In kasta oo Qodobka 43(2) ee Bayaanka Tirsigiisu yahay 1162/2011 uu si cad u caganayo ololaha doorashada 4 maalmood ka hor maalinta doorashada, korjoogtada wareegta ee EHRCO waxay kormeerkeeda ku ogaadeen in meelo masafo dhow u jira goobaha doorashada lagu samaynayay olole. Waxaa jirey dad weydiinayay codbixiyayaasha "Yooy ku doorateen?", iyadoo wakiillada xisbiyada—gaar ahaan xisbiga maamula—ay tusnayeen calaamada xisbiga si ay culeys ku kaashadaan codbixiyayaasha ka hor inta ayan codayn.
- **Dhibaatooyinka Diiwaangelinta Digital-ka ah:** In kasta oo diiwaangelinta digital-ka ah ay tahay dookh dhiirrigelin mudan, maalintii doorashada dad lagu diiwaangeliyay nidaamka digital-ka ah ayaa loo celiyay sababo

kala duwan darteed. La'aanta miyir-qabka iyo macluumaadka dhamaystiran ee geeddi-socodka diiwaangelinta darteed, codbixiyeyaal badan ma ayan dhamaystirin diiwaangelinta ama ma ayan ogaan goobta doorashada ee rasmiga ah, taas oo keentay inay dad qaarkood rafaadaan ama ay laabtaan iyagoon coddeyn.

- **Safafka Dheeraa iyo La'aanta Habaynta:** Caqabadaha waaweyn ee muuqday waxaa ka mid ahaa raadinta magacyada codbixiyeyaasha ee buugga diiwaanka, taas oo dhalisay safaf aad u dheer. La'aanta dad habaynaya safafka waxay keentay is-riix-riix, muran aan ku habboonayn, iyo daal. Maadaama diiwaangelintu ay ka dhacday nidaamka digital-ka ah, magacyadu ugu ma ayan qornayn buugga diiwaanka sifo alifba' ah ama tirsigeeda; sidoo kale, maadaama uu jirey hal rooled oo keliya oo buugga maamulayay, codbixiyeyaasaha waxay ku qasbanaadeen inay safka ku jiraan muddo dheer. Goobo qaarkood waxay buugga u qeybiyeen labo qaybood iyagoo sheegay inay tahay amar ka yimid Guddiga Doorashada. Sidoo comer, magaalooyinka sida Addis Ababa, goobo doorasho oo aad u dhowdhow ama 2-3 goobood oo lagu dhiibay halkudheg oo keliya ayaa dhalisay saxmad iyo maamul-xumo.
- **Xiritaanka Jidadka iyo Trnasport-ka:** EHRCO wuxuu u arkaa in xiritaanka jidadku uu ka mid yahay mabaadi'da amniga ee lagu ilaalinayo doorashada; yeelkeede, joojinta trnasport-ka oo dhan (ka baxsan kuwa ruqsadda la siiyay) waxay caqabad ku noqotay geeddi-socodka doorashada, sida korjoogtada wareegta ee EHRCO oo la kulmay dhib midkaas ah marka ay deegaannada ka kormeerayeen.
- **Saamaynta Kordhinta Waqtiga Doorashada:** Kordhinta waqtiga doorashada ilaa saqda dhexe waxay culeys jismiyo iyo mid nafsi ah oo mikir ah ku keentay korjoogtada iyo fuliyayaasha doorashada.
- **Olole ka ka dhacay Goobaha Doorashada (Deegaanka Amhara):** Magaalada Bahir Dar, Qabele 07 goobta Upper Zeleke (Nambarka Aqoonsiga: 0306301100709) iyo Qabele 04 (Nambarka Aqoonsiga: 0306301100403), wakiillada xisbiga maamula waxay olole ka wadeen gudaha iyo deegaanka ku dhow goobaha doorashada.
- **Astaamaha Dhibaataada Amniga (Deegaanka Amhara):** Magaalada Bahir Dar, Qaybta Dagmawi Menelik ee goobta doorashada tirsigiisu yahay 0306301101101, ciidamada amniga waxay ku suganayeen gudaha goobta doorashada iyagoo carqaladaynayay codbixiyeyasaha, iyadoo EHRCO uu ogaaday in qof muwaaddin ah lagu garaacay halkaas.

15. Talooyinka

Guddiga Doorashada:

- Guddiga Doorashadu waa inuu bixiyaa tababaro ballaaran si uu u koriyo awoodda iyo madax-bannaanida fuliyayaasha doorashada.
- Guddiga Doorashadu waa inuu wacyigelin ku filan ka siiyaa musharaxiinta iyo codbixiyayaasha nidaamka diiwaangelinta digital-ka ah ee uu ka bilaabay dalka.
- Doorashooyinka dambe, Guddiga Doorashadu waa inuu buugga diiwaanka doorashada u diyaariyaa hab u fudud hawsha oo ku saleysan kala-horreynta alifba'da ama tirsiga lambarrada.
- Caqabaddii ugu weyneyd ee Doorashadii 7-aad ee Qaranka waxay ahayd in uu jirey hal rooled oo keliya oo buugga maamulayay, taas oo waqti badan ka dhalisay raadinta magacyada codbixiyayaasha. Guddiga Doorashadu waa inuu habayn ka sameeyaa nidaamkan si loo pobleeyo hawsha.
- Guddiga Doorashadu waa inuu doorashada dambe ka hor sameeyaa nidaam xaqiijinaya in goob kasta oo doorasho ay ka dhalatay Koomishanka Cabashooyinka Laga Dhageysto.
- Guddiga Doorashadu waa inuu dhisaa nidaam ka hortagaya dadka sharci-darro ah oo ka baxsan fuliyayaasha rasmiga ah ee sharciga ah in ay faragelin ama taageero ku sameeyaan geeddi-socodka, waana inuu dhisaa maamul awood u leh inuu tallaabo hoose iyo mid hubaal ah ka qaado markii lagu arko iyagoo faragelinaya.
- Guddiga Doorashadu waa inuu dib-u-habayn ku sameeyaa qodobka Bayaanka Doorashada ee xaddidaya tirada codbixiyayaasha ee goob kasta oo doorasho u dhiibata codka, si loo yareeyo safafka dheeraa iyo daalka ka dhashay dadka badnaaday iyo waqtiga xiritaanka, sidoo kalena loo yareeyo culeyska shaqo ee soo gaaraya fuliyayaasha doorashada.
- Guddiga Doorashadu waa inuu xulashada fuliyayaasha doorashada ku sameeyaa hab dhowraya madax-bannaanidooda iyo hanti-dhawrka rasmiga ah.

Dowladda:

- Dowladda waa in ay natiijooyinka iyo casharrada ka soo baxay Doorashadii 7-aad ee Qaranka kala samaysaa qiimayn ka dib doorashada

xisbiyada siyaasadda, ururrada bulshada rayidka ah, korjoogtada doorashada, iyo daneeyayaasha kale, si loo meelmariyo dib-u-habayn xaqiijinaysa madax-bannaanida doorashooyinka dambe.

- Dowladda waa in ay meelmariso talooyinka ay soo bixiyaan korjoogtada doorashada ee dalka iyo kuwa caalamiga ah si loo adkeeyo hanti-dhawrka doorashada loona koriyo beska bulshadu ku qabto doorashooyinka dambe.
- Waxaa jira rasas ama reesa kusaabsan dib-u-habaynta Bayaanka Bulshada Rayidka ah oo adkeynayay kaqaybgalka ururrada bulshada ee doorashooyinka; maadaama ay tani caqabad ku tahay doorkooda dhismaha nidaamka dimuqraadiga ah, waa in dib loo eegaa oo laga joogaa hatwaadkan.

Xisbiyada Siyaasadda:

- Xisbiyada siyaasadda waa in ay kordhiyaan kaqaybgalka haweenka, dhallinyarada, iyo dadka naadaanka ah ee hoggaanka xisbiga iyo musharaxnimada doorashada.
- Waa in ay go'aan ka gaaraan kaqaybgalka doorashada ka hor inta ayan jahawareerin codbixiyeyaasaha, oo ay ka fogaadaan hababka mar sheegaya in ay kaqaybgalayaan marna sheegaya in ayan kaqaybgalayn oo wareer ku abuuraya muwaadiniinta.
- Si ay muwaadiniintu u helaan dookho xor ah, xisbiyadu waa in ay ka fogaadaan kala-qeybsanaanta tirada badan, iyagoo dhisaya xisbiyo tiro yar oo ku saleysan aragti dhab ah oo wadaag ah laakiin leh awood sare oo tartan, si ay bulshadu u aragto una faa'iidsato nidaam dhab ah oo xisbiyo badan oo tartama.
- Xisbiyada siyaasadda waa in ay naftooda iyo manifestada xisbigooda u soo bandhigaan bulshada ka hor inta ayan doorashadu soo dhowaan, si ay muwaadiniintu u ogaadaan dookhyada ay leeyihiin.
- Xisbiyada siyaasadda waa in ay kaqaybgalaan wada-hadallada iyo geeddi-socodka dib-u-habaynta doorashada ee dhaca ka dib doorashada si loo ogaado caqabadaha jirey, loo abuurro isfaham wadaag ah, loona adkeeyo doorashooyinka dambe.
- Hay'adaha amniga iyo nabadgelyada waa in ay habayeeyaan sidii nabadda loogu soo celin lahaa deegaannada uu gataalku ka jiro, si loo dhowro xuquuqda codaynta ee muwaadiniinta loona suurtagaliyo kaqaybgalkooda doorashada.

Ururrada Bulshada Rayidka Ah:

- Ururrada bulshada rayidka ah waa in ay sameeyaan hawlo wacyigelineed oo ku habboon si ay u kordhiyaan miyir-qabka muwaadiniintu u leeyihiin geeddi-socodka doorashada.

Warbaahinta:

- Warbaahinta waa in ay fursad siman siisaa xisbiyada siyaasadda ee kala duwan, iyadoo tabinaysa geeddi-socodka doorashada iyo horumarka politico-ga ah hab sax ah, oo mizaan leh, oo madax-bannaan.
- Warbaahinta waa in ay dhiirrigelisaa xorriyadda warbaahinta iyo helitaanka caddaalad ah ee macluumaadka iyadoo xaqiijinaysa tabin mizaan leh xilliga doorashada.